

NPO DETAILANALYSE

2024-06-15_VPWON_1353188

Uitzending: NPO-Sending | 2024-06-15 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 21:06

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

5.7/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	Links	Links	Links	Links	Midden	Midden	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

4.7 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof (aangetreden juli 2024) is een extraparlamenteair kabinet gesteund door PVV (37 zetels), VVD (24), NSC (20) en BBB (7). Premier Schoof is partijloos. De oppositie bestaat uit GL-PvdA (25), D66 (9), CDA (5), SP (5), PvdD (3), CU (3), SGP (3), FvD (3), DENK en Volt. PVV is met 37 zetels de grootste partij in de Tweede Kamer.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1.1	5	Oppositie	Socialistisch, anti-markt
GL-PvdA	2.4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, sociaal, human asiel
PvdD	2.5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat
D66	4.8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU
CDA	5.5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden
NSC	5.8	20	Regering	Bestaanszekerheid, rechtsstaat
CU	6.0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal
VVD	7.0	24	Regering	Liberaal, vrije markt
BBB	7.5	7	Regering	Agrarisch-populistisch
SGP	7.8	3	Oppositie	Reformatorisch, conservatief
PVV	9.2	37	Regering (grootste)	Anti-islam, migratiestop, Wilders
FvD	9.5	3	Oppositie	Extreemrechts, Baudet

De coalitie PVV-VVD-NSC-BBB kent fundamentele ideologische spanningen: NSC benadrukt rechtsstaat en grondwettelijke grenzen, terwijl PVV-kandidaten zoals Faber uitspraken hebben gedaan die op gespannen voet staan met die rechtsstaat. De formatie werd gekenmerkt door de AIVD-screening van Markuszower en de controverse rond Faber. Een tweede spanningslijn betreft de extraparlamenteaire constructie: coalitiepartijen willen afstand bewaren tot het kabinet, wat de democratische controle bemoeilijkt. Ten derde speelt de vraag of PVV-beleid (de-islamisering, asielstop) uitvoerbaar is binnen Europees en internationaal recht.

De NPO is de Nederlandse publieke omroep, wettelijk verplicht tot pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De omroepverenigingen (BNNVARA, AVRO-TROS, KRO-NCRV e.a.) hebben eigen redactionele verantwoordelijkheid; pluralisme wordt beoordeeld over het totale aanbod. PVV heeft de NPO herhaaldelijk als "linkse omroep" gekritiseerd, wat de institutionele context van deze analyse kleurt.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogramma
NSC	+2	03:48 "Wij denken dat we de grootste bestuurlijke vernieuwing sinds 1918 kunnen doorvoeren" — Programmapositie: rechtsstaat, bestaanszekerheid, bestuurlijke vernieuwing — grotendeels correct weergegeven; Omtzigt krijgt ruimte zijn agenda toe te lichten, al domineert de Faber-discussie de uitzending
PVV	-2	07:45 "De islam is een verwerpelijke ideologie" / 08:18 "Er wordt een agenda uitgerold van antisemitisme, terrorisme en omvolking" — Programmapositie: migratiestop, de-islamisering, koopkracht — uitsluitend de meest controversiële uitspraken van Faber worden getoond; PVV-standpunten over koopkracht, AOW of zorg komen niet aan bod; eenzijdige selectie
VVD	0	Niet inhoudelijk behandeld; YeşilgözKritiek op Faber kort vermeld (06:23) maar VVD-programmaposities niet besproken
BBB	0	Niet behandeld in de uitzending
GL-PvdA	0	Niet behandeld
D66	0	Niet behandeld
CDA	0	Niet behandeld
SP	0	Niet behandeld

Samenvatting Partijbias

- Nauwkeurigste weergave: NSC (score +2) — Omtzigt krijgt substantiële ruimte zijn programma toe te lichten
- Sterkste vertekening: PVV (score -2) — uitsluitend belastende uitspraken van Faber worden getoond, zonder enige weergave van PVV-beleidsposities op koopkracht, zorg of veiligheid
- Gemiddelde afwijking van 0: 0.5
- Conclusie: De uitzending concentreert zich vrijwel volledig op NSC (positief) en PVV (negatief-selectief). PVV-programmaposities worden niet inhoudelijk behandeld; in plaats daarvan worden uitsluitend controversiële historische uitspraken van Faber getoond. Dit levert een asymmetrisch beeld op waarbij NSC als verantwoordelijke actor wordt gepositioneerd en PVV als risicofactor.

Links-Rechts-Algehele Tendens

TENDENTIESCORE: +1.2

KWALIFICATIE: Links-begunstigend

Motivering: De uitzending selecteert uitsluitend belastende PVV-uitspraken (Faber, omvolking, islamkritiek) zonder enige weergave van PVV-beleidsinhoud. NSC-leider Omtzigt wordt als serieuze staatsman gepositioneerd die de rechtsstaat bewaakt. Linkse oppositiepartijen komen niet aan bod, maar het thematische frame — rechtsstaat, grondwet, integriteit — sluit aan bij progressief-liberale politieke prioriteiten en niet bij de agenda van de coalitiemeerderheid.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: NOS Journaal (avonduitzending, vermoedelijk NOS Journaal 20:00 of vergelijkbaar)
- Datum: 15.06.2024
- Presentator/verslaggever: Niet bij naam genoemd in transcriptie; één presentator in studio
- Geïnterviewde personen:

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek Spectrum
Pieter Omtzigt	Partijleider NSC, Tweede Kamerlid	NSC	Midden-rechts (CHES 5.8)
Bob Deen	Adviseur vredesconferentie, verbonden aan Clingendael	Clingendael Instituut	Geen partijpolitieke affiliatie
Marjolein Faber	Beoogd minister Asiel (PVV)	PVV	Ver rechts (CHES 9.2)
Gidi Markuszower	Beoogd minister Asiel (ingetrokken)	PVV	Ver rechts
Reinette Klever	Beoogd minister Ontwikkelingshulp	PVV / ON	Ver rechts
Dilan Yeşilgöz	VVD-leider	VVD	Rechts (CHES 7.0)
Geert Wilders	PVV-leider	PVV	Ver rechts
President Zelensky	President Oekraïne	—	—

Hoofdthema

De afronding van de Nederlandse kabinetsformatie (kabinet-Schoof), met nadruk op de controverse rond beoogd minister Marjolein Faber (PVV), geïllustreerd via een uitgebreid interview met NSC-leider Pieter Omtzigt.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENSELECTIE

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Pieter Omtzigt — NSC-partijleider, Tweede Kamerlid

Tijdstempel: 01:09–20:57

Uitspraak: "Wij denken dat we de grootste bestuurlijke vernieuwing sinds 1918 kunnen doorvoeren door de eerste stap van de invoering van een grondwettelijk hof."

Kwalificatie: Politicus en direct betrokken partij bij de formatie; geen onafhankelijke expert

Ontbrekende tegenstem: Staatsrechtjurist, oppositiepoliticus, of onafhankelijk politicoloog

Brondieptecheck Omtzigt:

(a) FINANCIERING: NSC is een politieke partij gefinancierd via partijsubsidie (Wet financiering politieke partijen). Structureel belang bij positieve presentatie van de coalitie-uitkomst.

(b) MANDAAT: Als partijleider en coalitiedeelner is Omtzigt structureel partijdig; zijn mandaat is politiek, niet analytisch.

D1 Belangenconflict: -2 — Directe coalitiedeelner, belang bij positieve framing van kabinet

D2 Persoonlijk risico: +2 — Omtzigt heeft aantoonbaar persoonlijk risico genomen (toeslagenaffaire, functie elders)

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Ervaren parlementariër, maar spreekt als politicus niet als onafhankelijk expert

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent in rechtsstaat-agenda

D5 Emotionalisering vs. data: 0 — Mix van concrete plannen en politieke retoriek

D6 Bronniveau: -1 — Primaire bron voor eigen standpunten, maar geen onafhankelijke analyse

• TOTAAL: +1 → BRONLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: Omtzigt wordt impliciet als betrouwbare staatsman geframed ("goed dat u er bent", uitgebreide ruimte voor eigen agenda), terwijl hij een direct betrokken politieke actor is.

Expert 2: Bob Deen — Adviseur vredesconferentie, Clingendael Instituut

Tijdstempel: 27:22–31:53

Uitspraak: "Dit is de fase die voor de onderhandelingen komt. Oekraïne probeert een coalitie te vormen van landen die hen steunt tegen Rusland."

Kwalificatie: Verbonden aan Clingendael, betrokken bij de conferentie als adviseur

Brondieptecheck Deen:

(a) FINANCIERING: Clingendael wordt gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (ca. 60-70% overheidsfinanciering) en private donoren. Structureel belang bij continuering van westers buitenlandbeleid.

(b) MANDAAT: Clingendael heeft een adviesfunctie voor de Nederlandse overheid; niet volledig onafhankelijk bij beoordeling van westers beleid.

D1 Belangenconflict: -1 — Overheidsfinanciering en directe betrokkenheid bij de conferentie

D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen aantoonbaar persoonlijk risico

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Gespecialiseerd in conflictresolutie en Oost-Europa

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent analytisch kader

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend analytisch

D6 Bronniveau: +1 — Directe betrokkenheid bij conferentie

- TOTAAL: +4 → BRONLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: Deen wordt als neutrale expert gepresenteerd, terwijl hij als adviseur bij de conferentie een institutioneel belang heeft bij een positieve duiding van het westerse initiatief.

Ontbrekende expertgroepen:

- Russisch of Chinees perspectief op de vredesconferentie
- Kritische geopolitieke analist (bijv. vanuit Global South-perspectief)
- Staatsrechtjurist over de Faber-kwestie

Samenvatting: De uitzending presenteert twee betrokken actoren (een coalitiepoliticus en een aan de overheid gelieerde adviseur) als primaire informatiebronnen, zonder onafhankelijke tegenstemmen. Beide bronnen scoren GEEL op de geloofwaardigheidsmatrix vanwege structurele belangenconflicten die niet worden benoemd.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Pieter Omtzigt — NSC-partijleider, Tweede Kamerlid	-2	+2	+1	+1	0	-1	+1	GEEL
Bob Deen — Adviseur vredesconferentie, Clingendael Instituut	-1	0	+2	+1	+1	+1	+4	GEEL

2. BRONSELECTIE

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: Archiefmateriaal uitspraken Marjolein Faber

Tijdstempel: 07:45–08:23

Uitspraak

"De islam is een verwerpelijke ideologie" / "Er wordt een agenda uitgerold van antisemitisme, terrorisme en omvolking"

(a) Financiering en dragerschap: Eigen PVV-uitspraken, gearhiveerd door NPO/NOS

(b) Structureel belangenconflict: De selectie van uitsluitend belastende uitspraken zonder context of weerwoord van Faber zelf is redactioneel sturend

(c) Ontbrekende tegenbron: Faber's eigen toelichting, of een juridische beoordeling van de uitspraken

Bron 2: Clingendael Instituut (via Bob Deen)

Tijdstempel: 27:22

Uitspraak

"Coördineren een groep van 18 internationale deskundigen om hen in Zwitserland en bemiddelende landen van advies te voorzien"

(a) Financiering: Ministerie van Buitenlandse Zaken (overheidsfinanciering dominant)

(b) Structureel belangenconflict: Clingendael adviseert de Nederlandse overheid; belang bij continuering van westers beleid

(c) Ontbrekende tegenbron: Analist met kritisch perspectief op westerse vredesstrategie (bijv. vanuit BRICS-landen)

Geruchttoets (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 05:52

Bewering: "Bij de screening zouden bezwaren aan het licht zijn gekomen."

Woordmarkering: "zouden" — conditionalis zonder bevestigde primaire bron

Primaire bron aanwezig: Nee — +1 strafpunt

Gerucht 2:

Tijdstempel: 06:02

Bewering: "iemand die kennelijk wordt gezien als een risico voor de integriteit van het landsbestuur"

Woordmarkering: "kennelijk" — indirecte toeschrijving zonder bronvermelding

Primaire bron aanwezig: Nee — +1 strafpunt

Samenvatting: De bronselectie is beperkt tot twee hoofdbronnen (Omtzigt en Deen), beide met structurele belangenconflicten. Twee beweringen over de AIVD-screening worden gepresenteerd zonder primaire bronvermelding. Geen enkele onafhankelijke of kritische bron wordt geciteerd.

3. TIJDSVERDELING						6/10			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Pieter Omtzigt (NSC): ca. 12 min. (37%)
- Bob Deen (Clingendael): ca. 5 min. (15%)
- Presentator: ca. 8 min. (24%)
- Archiefmateriaal PVV (Faber, Wilders, Markuszower, Klever): ca. 3 min. (9%)
- Overige items (Zweden, kerncentrales, Frankrijk, Singapore, Heerlen, Oekraïne-top, sport, weer): ca. 4 min. (12%)
- Yeşilgöz (VVD): ca. 15 sec. (<1%)
- Zelensky: ca. 30 sec. (1%)

Samenvatting: NSC krijgt met 37% van de totale uitzendingstijd een dominante positie. PVV komt uitsluitend aan bod via belastend archiefmateriaal (9%), zonder eigen spreektijd. VVD, BBB en alle oppositiepartijen zijn vrijwel afwezig. De tijdsverdeling weerspiegelt een structurele asymmetrie ten gunste van NSC en ten nadele van PVV.

4. WEGLATING (Selectieve Omissie)

7/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant?

Weglatting 1:

Context PVV-beleidsposities op koopkracht, zorg, veiligheid en AOW worden niet behandeld

Relevant bij: 07:45–08:23 (uitsluitend belastende uitspraken Faber)

Effect De kijker krijgt uitsluitend een beeld van PVV als partij van extremistische uitspraken, zonder enige weergave van de beleidsinhoud waarvoor 37 zetels zijn behaald

Weglatting 2:

Context Geen oppositieperspectief op de formatie-uitkomst

Relevant bij: 01:09–20:57 (gehele formatie-bespreking)

Effect De formatie-uitkomst wordt uitsluitend beoordeeld vanuit het perspectief van een coalitiedeelner (Omtzigt); kritische geluiden van GL-PvdA, D66 of SP ontbreken volledig

Weglatting 3:

Context De inhoud van het hoofdlijnenakkoord wordt niet zelfstandig besproken

Relevant bij: 09:02 "Het hoofdlijnenakkoord heeft een aantal duidelijke stellingen"

Effect De kijker kan niet beoordelen of Omtzigts claims over het akkoord correct zijn; geen onafhankelijke verificatie

Samenvatting: Drie structurele weglatingen versterken elkaar: PVV-beleidsinhoud ontbreekt, oppositie ontbreekt, en het akkoord zelf wordt niet getoetst. Het resultaat is een uitzending die de coalitie-uitkomst primair via NSC-lens presenteert.

Ontbrekende stemmen

- PVV-woordvoerder of Faber zelf: Had de context en intentie van de betreffende uitspraken kunnen toelichten
- Staatsrechtjurist (bijv. van universiteit): Had kunnen beoordelen of uitspraken van Faber juridisch problematisch zijn en wat de grondwettelijke grenzen zijn
- Oppositieleider (bijv. Frans Timmermans, GL-PvdA): Had de formatie-uitkomst vanuit democratisch-kritisch perspectief kunnen duiden
- BBB-leider Caroline van der Plas: Had het perspectief van de agrarische coalitiedeelner kunnen geven
- Historicus of taalkundige: Had de term "omvolking" wetenschappelijk kunnen duiden in plaats van de presentator die dit in één zin doet
- Kiezer/focusgroep: Had kunnen aangeven wat de bevolking van dit kabinet verwacht
- EU-functionaris of buitenlandse correspondent: Had de internationale context van de Nederlandse coalitie kunnen duiden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- Uitvoeringsdeskundige (bijv. Raad van State): Had de haalbaarheid van NSC-ambities (grondwettelijk hof, kiesstelsel) kunnen beoordelen

5. CIJFERMATIGE MANIPULATIE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 25:36

Cijfer: "Inmiddels zitten slechts 57 regeringsleiders bij elkaar"

Dimensies: (a) Absolutewaarde aanwezig — (b) Aandeel ontbreekt (57 van hoeveel uitgenodigden?) — (c) Trend ontbreekt (vergelijking met eerdere vredesconferenties)

Ontbrekende context

Hoeveel landen waren uitgenodigd? Wat is het percentage aanwezigen?

Effect

"Slechts" suggereert een mislukking zonder dat de relatieve omvang wordt geduid

Bevinding 2:

Tijdstempel: 17:44

Cijfer: "Er wordt zeven en een half miljard euro voor uitgetrokken om meer betaalbare woningen te bouwen"

Dimensies: (a) Absolutewaarde aanwezig — (b) Aandeel ontbreekt (per woning? per jaar? als % BBP?) — (c) Trend ontbreekt (vergelijking met vorige kabinetten)

Ontbrekende context

Is dit bedrag voldoende voor 100.000 woningen per jaar?

Effect

Groot getal zonder referentiekader; kijker kan niet beoordelen of dit ambitieus of onvoldoende is

Samenvatting: Twee gevallen van onvolledige cijferpresentatie, waarbij het ontbreken van verhoudingsgetallen en trends de duiding bemoeilijkt. De impact is beperkt; geen sprake van actieve misleiding.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

7/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen of ideeën.

Associatie 1:

Tijdstempel: 08:18–08:32

Citaat

"Er wordt een agenda uitgerold van antisemitisme, terrorisme en omvolking" — gevolgd door: "Is mevrouw Faber zich ervan bewust dat het een term is uit het Nationaal socialisme?"

Techniek: Faber's gebruik van "omvolking" wordt direct gelinkt aan het nationaalsocialisme door de presentator, zonder tussenkomst van een historicus of jurist

Effect

Faber wordt impliciet geassocieerd met nazisme; dit is een zware associatie die niet wordt onderbouwd met historisch bronmateriaal

Associatie 2:

Tijdstempel: 05:10–05:16

Citaat

"Dan wordt ook bekend dat de PVV Gidi Markuszower op het oog heeft als minister van Asiel en als vicepremier. De PVV'er kwam afgelopen jaren meerdere malen in opspraak."

Techniek: "Meerdere malen in opspraak" wordt als feit gepresenteerd zonder specificatie; de AIVD-screening wordt vervolgens als bevestiging geframed

Effect

Markuszower wordt als onbetrouwbaar gepositioneerd zonder dat de specifieke bezwaren worden benoemd

Associatie 3:

Tijdstempel: 07:45–08:23

Citaat

Aaneenschakeling van Faber-uitspraken over islam, "gelukzoekers", "vijfde colonne", "omvolking"

Techniek: Montage van uitspraken zonder chronologische of contextuele duiding; cumulatief effect van opeenstapeling

Effect

Faber wordt als extremist gepositioneerd door selectieve montage van haar meest controversiële uitspraken

Broncheck Faber (als geframede persoon):

- Werkt Faber met aantoonbare primaire bronnen? NEE (uitspraken zijn politieke retoriek)
- Zijn haar kernuitspraken falsifieerbaar? DEELS (beleidsposities zijn toetsbaar; ideologische uitspraken niet)
- Wat heeft Faber verloren door haar positie? Reputatieschade, internationale kritiek
- Wat wint ze? Politieke aanhang binnen PVV-achterban
- Netto: Risico ≈ Winst — geen verhoogde geloofwaardigheid op basis van risicoanalyse

Resultaatcategorie Faber: B — Grensgeval (politieke uitspraken deels toetsbaar, deels ideologisch; de framing door de uitzending is echter zwaarder dan de feitelijke onderbouwing rechtvaardigt)

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting: De uitzending hanteert een cumulatieve associatiestrategie waarbij Faber via montage en directe vergelijking met het nationaalsocialisme wordt gepositioneerd. De associatie met nazisme wordt door de presentator zelf gelegd zonder historische onderbouwing, wat een ernstige journalistieke onzorgvuldigheid is.

7. TIMING

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1:

Positie: 00:42–01:09 (opening)

Inhoud: "Een achtbaan, deze formatie. Een wilde tocht die maanden duurde." — gevolgd door opsomming van schandalen (verkenner sneuvelde, excuses premierskandidaat, AIVD-screening)

Timing-effect

De formatie wordt in de openingszin geframed als chaotisch en problematisch, nog vóór Omtzigt aan het woord komt. Dit primeert de kijker negatief ten aanzien van de coalitie.

Bevinding 2:

Positie: 07:45–08:23 (midden interview)

Inhoud: Montage van belastende Faber-uitspraken, direct na Omtzigts positieve uiteenzetting van NSC-ambities

Timing-effect

De positieve NSC-agenda wordt onmiddellijk gevolgd door het meest belastende materiaal over een coalitiepartner; contrast-effect versterkt de negatieve perceptie van PVV

Bevinding 3:

Positie: 35:39 (na formatie-item)

Inhoud: Protest in Frankrijk tegen "radicaal rechts" — "Zij zijn bang dat het radicaal-rechtse Rassemblement National het ook bij de aanstaande parlementsverkiezingen goed zal doen. En ze voelen zich steeds minder thuis in hun eigen land."

Timing-effect

Direct na de Nederlandse formatie-discussie over PVV wordt een item over Europees rechts-extremisme geplaatst; associatief effect zonder expliciete koppeling

Samenvatting: De structuur van de uitzending plaatst negatief materiaal over de coalitie (met name PVV) strategisch na positieve NSC-momenten en koppelt het aan Europese rechts-extremisme-berichtgeving, wat een cumulatief negatief frame voor de coalitie creëert.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Het uitlokkende gebeurtenis moet worden gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Score-berekening:

- Verontwaardigingsgraad: 3/5 (meerdere malen duidelijk, met name rond omvolking-vraag)
- Selectiviteit: 2/5 (asymmetrie aantoonbaar maar niet extreem)

Bevinding 1:

Tijdstempel: 08:32

Uitlokkende gebeurtenis: Faber gebruikt de term "omvolking" in een archiefopname

Reactie: "Is mevrouw Faber zich ervan bewust dat het een term is uit het Nationaal socialisme?"

Vergelijking

Bij Omtzigs uitspraken over "de rechtsstaat is geërodeerd" (18:53) of zijn kritiek op het vorige kabinet ("het vorige kabinet 13 wetten overtrad", 12:30) stelt de presentator geen vergelijkbare scherpe kwalificerende vraag

Asymmetrie: Aantoonbaar — belastende historische connotatie wordt alleen bij PVV-uitspraken expliciet benoemd door de presentator

Bevinding 2:

Tijdstempel: 09:23–10:05

Uitlokkende gebeurtenis: Omtzigt geeft geen duidelijk antwoord op de vraag of "omvolking" een grens is

Reactie: Presentator herhaalt de vraag zeven maal in verschillende formuleringen

Vergelijking

Bij Omtzigs vage antwoorden over uitvoerbaarheid van NSC-ambities (bijv. 17:52 "Zullen moeilijkheden tegengekomen in de uitvoering") wordt niet doorgevraagd

Asymmetrie: Aantoonbaar — persistentie van doorvragen is uitsluitend gericht op PVV-gerelateerde kwesties

Samenvatting: De presentator toont duidelijke persistentie bij PVV-gerelateerde vragen (omvolking, zeven herhalingen) maar laat NSC-vaagheden over uitvoerbaarheid en coalitierisico's onbetwist. De asymmetrie is aantoonbaar maar niet extreem.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)

7/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het onderwerp af?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 01:09–20:57

Ontbrekend perspectief: Geen enkele oppositiepartij komt aan het woord over de formatie-uitkomst

Relevantie: GL-PvdA (25 zetels, grootste oppositiepartij) heeft een fundamenteel andere visie op de coalitie; D66 en SP eveneens

Gevolg: De kijker krijgt uitsluitend het perspectief van een coalitiedeelner; democratische controle via oppositie is onzichtbaar

Bevinding 2:

Tijdstempel: 07:45–15:07

Ontbrekend feit: De inhoud van de rechtsstaatverklaring die alle ministers moeten ondertekenen wordt niet geciteerd of getoond

Relevantie: Omtzigt verwijst er herhaaldelijk naar als garantie; de kijker kan niet beoordelen of deze verklaring voldoende is

Gevolg: Omtzigts geruststelling kan niet worden getoetst

Bevinding 3:

Tijdstempel: 25:21–31:53

Ontbrekend perspectief: Geen enkel niet-westers perspectief op de vredesconferentie (India, Brazilië, Zuid-Afrika, Indonesië)

Relevantie: Deze landen kwamen slechts als waarnemer; hun motivatie wordt door Deen samengevat maar niet door henzelf verwoord

Gevolg: Het beeld van de conferentie is uitsluitend westers-georiënteerd

Samenvatting: De uitzending mist structureel drie categorieën perspectieven: oppositie bij de formatie, onafhankelijke toetsing van coalitieafspraken, en niet-westerse stemmen bij de Oekraïne-top. Dit leidt tot een systematisch onvolledig beeld op beide hoofdonderwerpen.

Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 00:42–01:09

Citaat	<i>"Het was een achtbaan, deze formatie. Een wilde tocht die maanden duurde."</i>
Manipulatie	De formatie wordt als chaotisch en problematisch geframed nog vóór enige inhoudelijke bespreking
Waarom problematisch	Een lange formatie is in Nederland niet uitzonderlijk (2021: 299 dagen); de metafoor "achtbaan" en "wilde tocht" laden de uitzending negatief zonder feitelijke onderbouwing

Bevinding 2:

Tijdstempel: 15:25–15:27

Citaat	<i>"Geert Wilders heeft niet zijn meest milde mensen naar voren. Maar hardliners."</i>
Manipulatie	De presentator kwalificeert PVV-kandidaten als "hardliners" — een politiek geladen term die als feitelijke beschrijving wordt gepresenteerd
Waarom problematisch	"Hardliner" is een waardeoordeel, geen neutrale beschrijving; de presentator neemt hier een redactioneel standpunt in

Bevinding 3:

Tijdstempel: 23:51–23:57

Citaat	<i>"Zij zijn bang dat het radicaal-rechtse Rassemblement National het ook bij de aanstaande parlementsverkiezingen goed zal doen."</i>
Manipulatie	Het Franse protest wordt geframed als reactie op "radicaal rechts", direct na de Nederlandse formatie-discussie
Waarom problematisch	De impliciete koppeling tussen RN en de Nederlandse coalitie wordt niet expliciet gemaakt maar is associatief aanwezig door de plaatsing in de uitzending

Samenvatting: De uitzending hanteert een consistent negatief frame voor de coalitie (achtbaan, hardliners, radicaal rechts) dat als neutrale beschrijving wordt gepresenteerd maar feitelijk een redactioneel standpunt inhoudt.

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gecreëerd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 15:25

Citaat	"Geert Wilders heeft niet zijn meest milde mensen naar voren. Maar hardliners."
Manipulatie	"Hardliners" heeft een negatieve connotatie die politieke overtuiging gelijkstelt aan extremisme
Waarom problematisch	Neutraal alternatief zou zijn: "kandidaten met uitgesproken standpunten" of "kandidaten die de PVV-programmaposities vertegenwoordigen"

Bevinding 2:

Tijdstempel: 00:44

Citaat	"Een wilde tocht die maanden duurde"
Manipulatie	"Wilde tocht" suggereert chaos en gebrek aan controle
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "een langdurige formatie"; de metafoor is evaluatief, niet beschrijvend

Bevinding 3:

Tijdstempel: 06:23

Citaat	"Ook Marjolein Faber is een niet onomstreden kandidaat"
Manipulatie	Dubbele ontkenning ("niet onomstreden") als verzachting van een negatief oordeel; suggereert breed gedeelde twijfel
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "Marjolein Faber heeft in het verleden uitspraken gedaan die kritiek opleverden"; "niet onomstreden" impliceert een breed maatschappelijk oordeel dat niet wordt onderbouwd

Samenvatting: De woordkeuze in de uitzending is consistent negatief geladen ten aanzien van de coalitie en met name PVV, via metaforen ("achtbaan", "wilde tocht"), politieke kwalificaties ("hardliners") en retorische constructies ("niet onomstreden").

12. MODERATIEGEDRAG

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Het uitlokkende gebeurtenis moet worden gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 09:23–10:05

Uitlokkende gebeurtenis: Omtzigt geeft geen direct antwoord op de vraag of "omvolking" een grens is

Citaat (presentator)

"Is dat voor u de grens?" — "Is het voor u een grens." — "Dit woord is duidelijk omvolking. Is dat voor u de grens, is dat een vrij duidelijke vraag." — "Als hij het woord Omvolking weer in de mond neemt, is dat dan voor u de grens?"

Vergelijking

Bij Omtzigts vage antwoorden over uitvoerbaarheid van NSC-ambities (17:52) of zijn weigering om Faber te vragen uitspraken terug te nemen (14:22) wordt niet vergelijkbaar persistent doorgevraagd

Asymmetrie: Aantoonbaar — zeven herhalingen van dezelfde vraag uitsluitend bij PVV-gerelateerd onderwerp

Bevinding 2:

Tijdstempel: 01:21–01:22

Uitlokkende gebeurtenis: Opening van het interview

Citaat (presentator)

"Goed dat u er bent. Hoe gaat het met u?"

Vergelijking

Bob Deen wordt zakelijk geïntroduceerd zonder persoonlijke begroeting

Asymmetrie: Licht — Omtzigt krijgt een warme, persoonlijke ontvangst die een sympathieke toon zet

Bevinding 3:

Tijdstempel: 18:26–18:29

Uitlokkende gebeurtenis: Omtzigt klaagt dat hij steeds moet reageren op anderen in plaats van inhoud te bespreken

Citaat (presentator)

"Maar hier aan tafel zegt u: ik verwacht van mevrouw Faber dat deze uitspraken niet gedaan worden."

Asymmetrie: De presentator erkent impliciet Omtzigts klacht maar continueert toch de Faber-lijn; geen vergelijkbare zelfkritische reflectie bij andere gasten

Samenvatting: Het moderatiegedrag toont een duidelijke asymmetrie: persistente doorvraging uitsluitend bij PVV-gerelateerde onderwerpen, warme ontvangst van Omtzigt, en geen vergelijkbare kritische druk op NSC-posities. De asymmetrie is aantoonbaar op basis van het uitlokkende-gebeurtenis-criterium.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verschillende hardheid/zachtheid van vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1:

Aan Omtzigt, 03:35: "Wat verwacht u vooral te kunnen bereiken in die onmogelijke politieke situatie?" — zacht/open
Aan Omtzigt (impliciet over Faber), 08:48: "Dus als zij zich dit soort uitspraken weer doet, wat doet u dan?" — hard/confronterend

Vergelijking

De harde vragen zijn uitsluitend gericht op PVV-gerelateerde kwesties; NSC-ambities worden met open vragen behandeld

Asymmetrie 2:

Aan Omtzigt, 16:21: "Waarom denkt u dat het een goed kabinet is voor Nederland?" — zacht/uitnodigend
Aan Omtzigt (over Faber), 12:52: "Vindt u dat dit soort uitspraken vallen onder integer gedrag? Ja of nee?" — hard/dichotoom

Vergelijking

De ja/nee-vraag over integriteit staat in scherp contrast met de open uitnodiging om het kabinet te verdedigen; beide aan dezelfde gast maar over verschillende onderwerpen

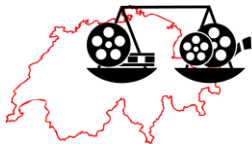
Asymmetrie 3:

Aan Bob Deen, 27:57: "Is dat ver weg?" — zacht/open
Aan Bob Deen, 29:47: "Op het strijdtoneel gaat het ook niet goed met Oekraïne. Diplomatiek lijkt het ook niet goed te gaan. Hoe komt dat?" — licht confronterend maar niet persistent

Vergelijking

Deen wordt niet vergelijkbaar persistent bevraagd als Omtzigt bij de Faber-kwestie

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is structureel: open, uitnodigende vragen voor NSC-agenda's en Clingendael-analyses; harde, persistente en dichotome vragen uitsluitend bij PVV-gerelateerde onderwerpen. Dit patroon is consistent door de gehele uitzending.

14. FALSE BALANCE									3/10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

Bevinding 1:

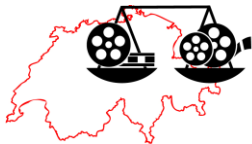
Tijdstempel: 15:35–15:42

Constructie: "U laat Faber zien maar niet beval Agema. PVV schuift kandidaten naar voren die uit hun hele breedte komen."

Analyse

Omtzigt suggereert dat de uitzending selectief is door alleen Faber te tonen en niet Fleur Agema (die als gematigder wordt beschouwd). De presentator gaat hier niet op in. Dit is een geval van omgekeerde false balance: de uitzending creëert geen kunstmatige evenwichtigheid maar juist een kunstmatige onevenwichtigheid door selectieve presentatie van PVV-kandidaten.

Samenvatting: Er is geen klassieke false balance (twee gelijkwaardige posities kunstmatig tegenover elkaar plaatsen). Wel is er sprake van selectieve presentatie die het tegenovergestelde effect heeft: PVV wordt uitsluitend via haar meest controversiële vertegenwoordigers getoond.

15. AGENDA-SETTING

7/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1:

Agenda-element: De uitspraken van Faber zijn het centrale probleem van de coalitie

Tijdstempel: 07:45 — Bewijs: Montage van Faber-uitspraken als centraal onderdeel van het formatie-item

Alternatieve agenda: De beleidsinhoud van het hoofdlijnenakkoord (bestaanszekerheid, woningbouw, migratie) als centraal onderwerp; Omtzigt vraagt hier zelf om (18:24–19:50)

Bevinding 2:

Agenda-element: De rechtsstaat is in gevaar door de coalitie

Tijdstempel: 08:32 — Bewijs: Vraag over nationaalsocialistische oorsprong van "omvolking"

Alternatieve agenda: De rechtsstaat is ook in gevaar door andere factoren (toeslagenaffaire, Groningen, complexe wetgeving) — Omtzigt noemt dit zelf (18:53–19:10) maar de presentator volgt dit niet op

Bevinding 3:

Agenda-element: PVV-kandidaten zijn een risico voor de democratische rechtsstaat

Tijdstempel: 05:17 — Bewijs: "De PVV'er kwam afgelopen jaren meerdere malen in opspraak"

Alternatieve agenda: De vraag of de extraparlamentaire constructie zelf democratisch voldoende is; de vraag of NSC voldoende tegenwicht kan bieden; de vraag wat de kiezers van PVV verwachten

Samenvatting: De uitzending stelt een agenda waarbij PVV-uitspraken en rechtsstaatarisico's centraal staan, terwijl beleidsinhoud, kiezersperspectief en structurele coalitievragen buiten beeld blijven. Dit is een redactionele keuze die het publieke debat stuurt.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenselectie	H	6	Twee betrokken actoren (coalitiepoliticus + overheidsgelieerde adviseur) zonder onafhankelijke tegenstemmen
2	Bronselectie	H	5	Twee geruchtberichten zonder primaire bron; geen onafhankelijke of kritische bronnen
3	Tijdsverdeling	H	6	NSC 37% spreektijd; PVV uitsluitend via belastend archiefmateriaal zonder eigen spreektijd
4	Weglating	H	7	Geen oppositie, geen PVV-beleidsinhoud, geen onafhankelijke toetsing van coalitieafspraken
5	Cijfermatige Manipulatie	H	2	Twee gevallen van onvolledige cijferpresentatie zonder actieve misleiding
6	Schuld door associatie	H	7	Faber geassocieerd met nationaalsocialisme door presentator zonder historische onderbouwing
7	Timing	H	5	Negatief frame in opening; belastend PVV-materiaal direct na positieve NSC-agenda; RN-item na formatie
8	Selectieve Verontwaardiging	H	5	Zeven herhalingen van omvolking-vraag; geen vergelijkbare persistentie bij NSC-vaagheden
9	Volledigheid	H	7	Geen oppositie, geen niet-westerse stemmen, geen toetsing van coalitieafspraken
10	Framing	S	6	Consistent negatief frame voor coalitie via metaforen en politieke kwalificaties
11	Woordkeuze	S	6	"Hardliners", "wilde tocht", "niet onomstreden" — negatief geladen zonder neutrale alternatieven
12	Moderatiegedrag	S	6	Asymmetrische persistentie; warme ontvangst Omtzigt; geen kritische druk op NSC-posities
13	Vragen-Asymmetrie	S	6	Open vragen voor NSC-agenda; harde dichotome vragen uitsluitend bij PVV-gerelateerde onderwerpen
14	Schijnbalans	S	3	Geen klassieke false balance; wel selectieve onevenwichtigheid in PVV-presentatie
15	Agenda-Setting	S	7	PVV-uitspraken als centraal probleem; beleidsinhoud en kiezersperspectief buiten beeld

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 1-9): 5.6 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 10-15): 5.7 / 10

- TOTAALSCORE (gemiddelde alle 15 criteria): 5.6 / 10

Dominante Technieken

- 1. Weglating / Selectieve Omissie (Score 7):** De uitzending laat structureel drie categorieën perspectieven weg: PVV-beleidsinhoud, oppositiestemmen en onafhankelijke toetsing van coalitieafspraken. Dit creëert een systematisch onvolledig beeld waarbij de coalitie uitsluitend via haar controverses wordt gepresenteerd.
- 2. Guilt by Association (Score 7):** Faber wordt via een cumulatieve montage van belastende uitspraken en een directe vergelijking met het nationaalsocialisme (door de presentator zelf) gepositioneerd als extremistische figuur, zonder historische onderbouwing of eigen weerwoord.
- 3. Agenda-Setting (Score 7):** De uitzending stelt een agenda waarbij PVV-uitspraken en rechtsstaatsrisico's centraal staan, terwijl beleidsinhoud (woningbouw, bestaanszekerheid, migratie) en kiezersperspectief buiten beeld blijven — ondanks een expliciet verzoek van Omtzigt zelf om over inhoud te spreken.

Kernboodschappen van de Uitzending

****BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK):** ** "De coalitie is gevormd maar de PVV-ministers vormen een risico voor de rechtsstaat."

Techniek: Framing + Guilt by Association — Bewijs: 07:45–08:32, 05:10–06:14

****BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK):** ** "Pieter Omtzigt is de verantwoordelijke staatsman die de rechtsstaat bewaakt binnen een moeilijke coalitie."

Techniek: Expertselectie + Tijdsverdeling + Warme ontvangst — Bewijs: 01:21, 03:48, 14:00–14:22

****BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK):** ** "De opkomst van rechts-populisme in Nederland en Europa is een bedreiging voor democratische waarden."

Techniek: Timing + Agenda-Setting — Bewijs: 23:51–24:22 (RN-protest direct na formatie-item)

Motivering: De uitzending scoort 5.6/10 op basis van 15 criteria, wat overeenkomt met duidelijke eenzijdigheid. De eenzijdigheid is niet het gevolg van één dominante techniek maar van een consistent patroon: PVV wordt uitsluitend via belastend materiaal gepresenteerd, NSC krijgt disproportioneel veel spreektijd en een sympathieke ontvangst, oppositie en beleidsinhoud ontbreken volledig. Dit patroon is in strijd met de pluriformiteitseis van Mediawet Art. 2.1, die evenwichtige berichtgeving vereist over het politieke spectrum. De uitzending voldoet niet aan de eis van hoor en wederhoor ten aanzien van PVV, en de agenda-setting bevoordeelt structureel progressief-liberale politieke prioriteiten.

CONCLUSIE

De uitzending van het NOS Journaal over de afronding van de kabinetsformatie vertoont een consistent patroon van eenzijdigheid dat op meerdere meetbare dimensies aantoonbaar is. NSC-leider Omtzigt krijgt 37% van de totale uitzendingstijd en wordt als betrouwbare staatsman gepositioneerd, terwijl PVV uitsluitend via een selectieve montage van belastende historische uitspraken wordt gepresenteerd zonder eigen spreektijd of beleidsinhoud. De presentator associeert Faber direct met het nationaalsocialisme zonder historische onderbouwing (08:32), herhaalt de omvolking-vraag zeven maal (09:23–10:05), en kwalificeert PVV-kandidaten als "hardliners" (15:25) — alle drie redactionele standpunten die als neutrale beschrijving worden gepresenteerd. Oppositiepartijen, PVV-beleidsposities, de inhoud van het hoofdlijnenakkoord en onafhankelijke staatsrechtelijke expertise ontbreken volledig. Op grond van Mediawet Art. 2.1 is de vereiste pluriformiteit en evenwichtigheid in deze uitzending niet gerealiseerd: de berichtgeving over de coalitievorming is structureel eenzijdig ten nadele van de grootste regeringspartij (PVV) en ten gunste van één coalitiedeelnemer (NSC).

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENSELECTIE	6	●●●
2	BRONSELECTIE	5	●●●
3	TIJDSVERDELING	6	●●●
4	WEGLATING (Selectieve Omissie)	7	●●●●
5	CIJFERMATIGE MANIPULATIE	2	●
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	7	●●●●
7	TIMING	5	●●●
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	5	●●●
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)	7	●●●●
10	FRAMING (Kader stellen)	6	●●●
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	6	●●●
12	MODERATIEGEDRAG	6	●●●
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	6	●●●
14	FALSE BALANCE	3	●●
15	AGENDA-SETTING	7	●●●●

HARDFACTS-SCORE (1-8)

5.6/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

5.7/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

5.7/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE KWALIFICATIE (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Overtreding 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit

Feitelijke omschrijving: PVV, de grootste regeringspartij met 37 zetels, krijgt geen eigen spreektijd in de formatie-bespreking; uitsluitend belastend archiefmateriaal wordt getoond zonder beleidsinhoud of eigen weerwoord

Bewijs: Tijdstempel 05:10–15:42 — Citaat: "De PVV'er kwam afgelopen jaren meerdere malen in opspraak" / "Geert Wilders heeft niet zijn meest milde mensen naar voren. Maar hardliners."

Beoordeling: De pluriformiteitseis vereist dat het politieke spectrum evenwichtig wordt vertegenwoordigd; het volledig ontbreken van PVV-beleidsinhoud en eigen spreektijd voor de grootste coalitiepartij is een aantoonbare schending van dit beginsel

Overtreding 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — evenwichtigheid

Feitelijke omschrijving: De presentator associeert Faber direct met het nationaalsocialisme ("Is mevrouw Faber zich ervan bewust dat het een term is uit het Nationaal socialisme?") zonder historische onderbouwing, deskundige bronvermelding of mogelijkheid tot weerwoord

Bewijs: Tijdstempel 08:32 — Citaat: "Is mevrouw Faber zich ervan bewust dat het een term is uit het Nationaal socialisme? Mevrouw Faber?"

Beoordeling: Een presentator van de publieke omroep die een beoogd minister direct associeert met het nationaalsocialisme zonder feitelijke onderbouwing overschrijft de grens van evenwichtige berichtgeving; dit is een redactioneel standpunt dat als feitelijke vraag wordt gepresenteerd

Overtreding 3:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit en hoor en wederhoor

Feitelijke omschrijving: Geen enkele oppositiepartij komt aan het woord over de formatie-uitkomst; de uitzending presenteert de coalitie uitsluitend via het perspectief van één coalitiedeelnemer (NSC)

Bewijs: Tijdstempel 01:09–20:57 — gehele formatie-bespreking zonder oppositiestem

Beoordeling: Het beginsel van hoor en wederhoor en de pluriformiteitseis vereisen dat bij een onderwerp van nationaal politiek belang (kabinetsformatie) meerdere politieke perspectieven worden vertegenwoordigd; het volledig ontbreken van oppositiestemmen is een structurele schending

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

De uitzending voldoet niet aan de eisen van Mediawet Art. 2.1 op drie aantoonbare gronden: het ontbreken van PVV-beleidsinhoud en eigen spreektijd (pluriformiteit), de ongefundeerde associatie van een beoogd minister met het nationaalsocialisme door de presentator (evenwichtigheid), en het volledig ontbreken van oppositieperspectief bij een onderwerp van nationaal politiek belang (hoor en wederhoor). De geconstateerde eenzijdigheid is niet het gevolg van één incident maar van een consistent redactioneel patroon dat aantoonbaar is op basis van tijdsverdeling, vraagstelling, woordkeuze en agenda-setting. Op grond van de Mediawet dient de NPO over het totale aanbod pluriformiteit te waarborgen; deze uitzending draagt daar negatief aan bij en zou bij herhaling van dit patroon aanleiding kunnen geven tot een formele klacht bij het Commissariaat voor de Media.

HOOFDSTUK 6 — Brondieptecheck

1. Clingendael Instituut (via Bob Deen)

1. FINANCIERING: Het Clingendael Instituut wordt voor circa 60-70% gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken; aanvullende financiering via private donoren en projectsubsidies. Structureel belang bij continuering van westers buitenlandbeleid en Nederlandse diplomatieke positie.

2. MANDAAT: Clingendael heeft als missie het adviseren van de Nederlandse overheid en het bevorderen van publiek debat over internationale betrekkingen. Dit mandaat is niet volledig compatibel met een neutrale beoordeling van westers beleid ten aanzien van Oekraïne, waarbij de Nederlandse overheid een directe partij is.

3. BELANGENCONFLICT: Clingendael heeft een institutioneel belang bij de relevantie van westerse diplomatieke initiatieven; een kritische beoordeling van de vredesconferentie als mislukt zou de eigen adviesrol ondermijnen. Bob Deen was bovendien direct betrokken als adviseur bij de conferentie.

4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:

D1 Belangenconflict: -1 — Overheidsfinanciering en directe betrokkenheid

D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen aantoonbaar persoonlijk risico

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Gespecialiseerd in conflictresolutie

D4 Consistentie: +1 — Consistent analytisch kader

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend analytisch

D6 Bronniveau: +1 — Directe betrokkenheid bij conferentie

• TOTAAL: +4 → BRONLICHT: GEEL

5. TEGENSTEM: Een analist met kritisch perspectief op westerse vredesstrategie (bijv. vanuit BRICS-landen of een onafhankelijk conflictonderzoeksinstituut) wordt niet geciteerd. Deen's analyse dat de conferentie "de fase voor de onderhandelingen" is, is een optimistische duiding die niet wordt getoetst.

BELANGRIJK: "Verbonden aan Clingendael" is geen neutrale kwalificatie. Het is een institutionele affiliatie met structurele overheidsfinanciering die bij beoordeling van westers beleid een inherent belangenconflict oplevert. De uitzending presenteert Deen als onafhankelijke expert zonder deze context te vermelden.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Clingendael Instituut (via Bob Deen)	-1	0	+2	+1	+1	+1	+4	GEEL

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling

De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.

Geen juridisch oordeel

De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).

Geen causaliteitsbewijs

Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

**Geen oordeel over
intentie**

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

**Heuristisch
vergelijkingsinstrument**

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt.

Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven.

In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.